

Innst. 153 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

St.meld. nr. 35 (2008–2009)

Innstilling fra justiskomiteen om forebygging og brannvesenets redningsoppgaver

Til Stortinget

Sammendrag

Branner medfører hvert år tap av menneskeliv og påfører lidelser for dem som rammes – direkte og indirekte. Samfunnsøkonomisk fører branner til store kostnader i form av helseutgifter og skadeutbetalinger. Mye er gjort for å redusere risikoen for og konsekvensene av branner, og vi har nå færre bygningsbranner enn tidligere. Samtidig har vi dessverre de siste par årene hatt det høyeste antallet omkomne i brann på nærmere 30 år. Det er bekymringsfullt, ikke minst fordi noen grupper, som eldre og uføre, synes å være mer utsatte enn andre.

Måltrettet satsing på forebyggende arbeid er regjeringens hovedstrategi for å forhindre og redusere konsekvensene av branner. Forebyggende innsats vil imidlertid aldri helt avverge at branner og andre akutte hendelser inntreffer. Regjeringen ønsker derfor å bedre beredskapen og håndteringsevnen ved slike hendelser. De mulige tiltakene som omtales i meldingen, vil samlet sett innebære en styrking av brannsikkerheten i Norge.

I meldingen gis det en oversikt over forvaltningen og lovgrunnlaget på brannsikkerhetsområdet. Kommunene, ved de kommunale brannvesenene, har ansvar for forebyggende oppgaver og tilsyn samt beredskap og håndtering i form av brann- og redningsinnsats. Fylkesmannen har en viktig rolle i å sikre at regelverk og mål som er fastsatt på samfunnsikkerhets- og beredskapsområdet, blir fulgt i fylker og kommuner. Direktoratet for samfunnssikkerhet og

beredskap (DSB) er blant annet fag- og tilsynsmyndighet innen områdene brann- og el-sikkerhet, håndtering av farlige stoffer, landtransport av farlig gods samt forbrukersikkerhet. Med etableringen av DSB i 2003 ble det opprettet en felles myndighetslinje fra sentralt til lokalt nivå innen brann, redning og generell beredskap. Justisdepartementet er etatsleder for blant annet DSB og er utover eget sektoransvar tillagt en samordningsrolle for å sikre en helhetlig og koordinert tilnærming til samfunnssikkerhet og beredskap. Departementet forvalter brann- og eksplosjonsvernloven. Brannområdet reguleres primært av denne loven, men også av tilgrensende lovverk som forvaltes av andre departementer.

I meldingen gis det videre en tilstandsvurdering og omtale av utviklingstrekk på brannområdet de senere årene. Antallet bygningsbranner som har krevd utrykning av brannvesenet, har over en lengre periode vist en nedadgående trend. Dette gjelder både boliger og andre typer bygninger. I løpet av de siste ti årene er nedgangen over 20 pst.

Samtidig har det i gjennomsnitt omkommet 68 mennesker i brann hvert år de siste fem årene. Korrigert for befolkningsveksten, er økningen i antallet omkomne på 11 pst. sammenlignet med forrige femårsperiode. Antallet omkomne i brann de to siste årene – henholdsvis 74 og 84 – er det høyeste på nesten 30 år. Ikke siden 1979, da 91 personer omkom, er det gått tap flere liv i brann enn i 2008.

Åtte av ti som har omkommet i brann de siste ti årene, har omkommet i boliger. Risikoen for å omkomme i brann er langt større i boliger uten røykvarsler eller hvor denne ikke fungerer, sammenliknet med boliger med fungerende røykvarslere.

Elektrisk feil og feil bruk av elektrisk utstyr er i sum den største brannårsaken og forårsaker rundt 35 pst. av alle bygningsbranner. Bar ild, som røyking, åpen flamme og lignende, er årsak til drøyt 20 pst. av

brannene, mens rundt 10 pst. er påsatt. I så mye som én av fire branner blir ikke årsaken funnet.

Uerstattelige kulturhistoriske bygninger har gått tapt de senere årene. I 2003 gikk én fredet bygning tapt i Oslo. I Bergen var det i 2008 to branner i fredede bygninger.

De samlede materielle tapene som følge av brann har vært relativt stabile de senere årene. Det var en svak nedgang i tapene fra 2002 til 2004, men deretter har det vært en moderat økning frem til 2008. Finansnæringens Hovedorganisasjons brannstatistikk viser at de samlede utbetalingene fra norske forsikringselskaper i 2008 blir på over 4,7 mrd. kroner.

Forbudet mot å selge raketter med styrepinne til privat bruk som ble innført fra og med nyttårsfeiringen 2008/2009, ser ut til å ha hatt en positiv effekt på skadetallene. Registrerte personskader er redusert fra 155 etter nyttårsaftenen 2007/2008 til 61 etter nyttårsfeiringen i 2008/2009. Forbudet ser også ut til å ha redusert antallet branner og branntilløp.

Alle landets kommuner har et brannvesen som på kort varsel er klar til innsats uansett dag og tid på døgnet. Brannvesenene er i dag godt rustet til å håndtere det store mangfoldet av oppgaver de blir stilt overfor, både av forebyggende og beredskapsmessig karakter. Samtidig innebærer endringer i oppgaver og behovet for økt samvirke og samordning en rekke utfordringer knyttet til dimensjonering, organisering og kompetanseutvikling.

Kapittel 5 omtaler regjeringens mål for brannvernarbeidet i årene fremover. Det gis videre en omtale av tiltak som er iverksatt med sikte på å nå disse målene, samt tiltak som vurderes iverksatt.

Regjeringen fastsetter i meldingen følgende nasjonale mål for brannvernarbeidet i årene fremover:

- Færre omkomne i brann
- Unngå tap av uerstattelige kulturhistoriske verdier
- Unngå branner som lammer kritiske samfunnsfunksjoner
- Styrket beredskap og håndteringsevne
- Mindre tap av materielle verdier.

Færre omkomne i brann

For å bedre brannsikkerheten i boliger vil kommunale brannvernmyndigheter få en generell plikt til å registrere eldre leilighetsbygg, hvor mange kan omkomme i brann, som såkalt særskilt brannobjekt etter brann- og eksplosjonsvernloven § 13. Justisdepartementet vil igangsette et arbeid som skal gjennomgå boligeieres forståelse og ivaretagelse av ansvaret for brannsikkerheten i egen bolig, samt vurdere om dagens brannvernkrav knyttet til boliger og de ordningene vi har for informasjon, tilsyn og kon-

troll er hensiktsmessige. Meldingen presenterer videre en rekke regelverksendringer knyttet til prosjektering av bygg og anlegg, gass i bolig, påbudt slokkeutstyr, røykvarslere, produkters brennbarhet, kontroll i byggesaker og dokumentasjon for et byggs driftsfase. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap vil få i oppdrag å utarbeide en nasjonal strategi for informasjon og holdningsskapende arbeid på brannområdet. Regjeringen vil nedsette et utvalg som skal gjennomgå og vurdere brannsikkerheten for særskilte risikogrupper som bor i ordinære boliger og omsorgsboliger.

For å forebygge brann i virksomheter og anlegg med potensial for store ulykker vil satsingen på systematisk sikkerhetsarbeid bli videreført som den grunnleggende styringsformen overfor næringsvirksomheter på brann- og eksplosivområdet. Likeledes vil tilsynet med særskilte brannobjekter som restauranter, diskotek og konsertlokaler med videre bli videreført og utviklet. Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet vil nedsette en arbeidsgruppe som skal kartlegge ansvarsforhold og håndtering av nedgravde eksplosiver. Sikkerhetsnivået i eldre tunneler er i ferd med å oppgraderes og skal på sikt oppfylle de samme kravene som gjelder for nye tunneler. Muligheten for å innføre bestemmelser om brannsikkerhet for dyr som i dag ikke omfattes av gjeldende særforskrifter, er under vurdering. Justisdepartementet har fremmet et lovendringsforslag om krav til politiattest for ansatte som håndterer eksplosjonsfarlige stoffer.

Det legges til grunn at tiltak og virkemidler som settes inn med sikte på å redusere antallet omkomne, også vil ha effekt på de materielle tapene.

Unngå tap av uerstattelige kulturhistoriske verdier

Regjeringen mener at brannsikring av kulturhistoriske verdier må ha prioritet foran materielle verdier generelt. Det vil bli vurdert om brann- og eksplosjonsvernloven og kulturminneloven ivaretar brannsikkerheten i kulturhistoriske objekter på en hensiktsmessig måte. I tillegg skal det legges til rette for å sikre uerstattelige arkiver, dokumenter og gjenstander mot brann.

Unngå branner som lammer kritiske samfunnsfunksjoner

Brann i såkalt kritisk infrastruktur kan få store konsekvenser for kritiske samfunnsfunksjoner. Bortfall av kritiske samfunnsfunksjoner ble grundig behandlet i St.meld. nr. 22 (2007–2008) Samfunnssikkerhet, jf. Innst. S. nr. 85 (2008–2009), og vil derfor ikke få en tilsvarende bred omtale i denne meldingen.

Justisdepartementet har i 2009 opprettet et eget spesialutvalg for samfunnssikkerhet som skal bidra til et styrket helhetlig forebyggende arbeid. EUs direktiv for økt sikring av kritisk europeisk infrastruktur (EPCIP-direktivet) og EUs handlingsplan for økt sikring av eksplosiver vil bli behandlet i spesialutvalget. Direktoratet for forvaltning og IKT har fått i oppdrag å evaluere grensesnittet mellom myndigheter som har tilsynsansvar for landanlegg som håndterer gass og olje.

Styrket beredskap og håndteringsevne

Som et ledd i utviklingen av fremtidens brannvesen skal gjeldende krav til organisering og dimensjonering av brannvesenet gjennomgås for å sikre at lovpålagte oppgaver blir tilfredsstillende utført. I meldingen understrekes også brannvesenets viktige rolle og betydning i kommunenes helhetlige beredskapsarbeid. Regjeringen vil videre nedsette et utvalg som skal utrede det samlede utdanningsbehovet i brannvesenet. Sivilforsvaret skal styrkes gjennom å samle opplæringsvirksomheten på Starum. Som ledd i samordningen av statlig tilsyn med kommunene vil Justisdepartementet vurdere den mest hensiktsmessige måten å overføre tilsynet med kommunenes plikter i tilknytning til brannvesenet fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap til Fylkesmannen. Det legges også opp til å vurdere endringer i regelverket med hensyn til boligalarmanlegg og brannvesenets rolle.

En rekke av tiltakene som er foreslått av arbeidsgruppen som i 2008 vurderte skogbrannberedskapen og den senere tids skogbranner, er allerede under oppfølging av Justisdepartementet. Forslag til ytterligere oppfølging av arbeidsgruppens rapport vil bli vurdert.

For å sikre at samfunnet er best mulig rustet til å håndtere store hendelser vil Justisdepartementet vurdere å utvide ordningen med redningsinnsats til sjøs (RITS). Likeledes vil utvikling av et nasjonalt ressursregister (NARRE) som kan benyttes av alle som har behov for å ha oversikt over og tilkalle innsatsressurser til rednings- og beredskapsoperasjoner, bli vurdert. Justisdepartementet vil gjennomgå vurderinger forbundet med videre implementering av et system for enhetlig innsatsledelse (EIS) for brannvesenet og Sivilforsvaret. Det vil bli arbeidet videre med å utvikle Sivilforsvaret som forsterkningsressurs.

Kapittel 6 gir en fremstilling av forskning og utvikling samt brannetterforskning og undersøkelser, som grunnlag for brannsikkerhetsarbeidet. Regjeringen ønsker å videreføre den brede forsknings- og utviklingsaktiviteten som er etablert på brannsikkerhetsområdet. Prosjekter som gir ytterligere innsikt i hvilke deler av befolkningen som vil være mest utsatt for brann i årene fremover og hvilke tiltak som kan

styrke brannsikkerheten til disse gruppene, vil bli prioritert. Forskning om brannårsaker vil også være viktig som grunnlag for hensiktsmessig innretning av forebyggende tiltak.

Avdekking av brannårsak og eventuelt påvisning av ildspåsettelse er viktig, både for brannsikkerheten generelt og for å forebygge straffbare forhold. En arbeidsgruppe som har evaluert et prøveprosjekt med distriktvis brannetterforskningsgrupper, anbefaler i sin rapport at det etableres en fast ordning med slike brannetterforskningsgrupper i alle landets 27 politidistrikter. Justisdepartementet avventer en faglig vurdering og anbefaling av rapporten fra Politidirektoratet.

Kapittel 7 redegjør for de økonomiske og administrative konsekvensene av tiltakene som er vurdert i meldingen. Regjeringen vil komme tilbake med forslag om konkretisering og iverksetting av mulige endringer og tiltak som omtales i denne meldingen, i forbindelse med de årlige budsjettforslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppbøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Tørve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, merker seg at branner hvert år tar menneskeliv og påfører lidelser for dem som rammes – direkte og indirekte. Samfunnsøkonomisk fører også branner til store kostnader i form av helseutgifter og skadeutbetalinger. Komiteen vil peke på at mye er gjort for å redusere risikoen for og konsekvensene av branner. Det er nå færre bygningsbranner enn tidligere. Samtidig har vi dessverre de siste par årene hatt det høyeste antallet omkomne i branner på nærmere 30 år. Etter komiteens syn er dette bekymringsfullt, ikke minst fordi noen grupper, som eldre og uføre, synes å være mer utsatte enn andre. Målrettet satsing på forebyggende arbeid er etter komiteens mening riktig hovedstrategi for å forhindre at branner oppstår. Komiteen støtter tanken om en nullvisjon for antall omkomne i brann, men på veien mot det optimale målet vil delmålet de nærmeste årene være at vi skal ha stadig færre døde som følge av brann. Forebyggende innsats vil aldri helt avverge at branner og andre akutte hendelser inntreffer. Komiteen mener det er viktig å bedre beredskapen og håndteringsevnen ved slike hendelser.

Komiteen vil peke på at de kommunale brannvesenene utfører et omfattende forebyggende arbeid gjennom informasjons- og opplæringstiltak og tilsyn med at eiere ivaretar sitt ansvar for brann sikkerhet. Videre ivaretar brannvesenene, som landets viktigste og mest omfattende tekniske innsatsressurs, beredskap og brann- og redningsinnsats i hele landet. Fylkesmannens rolle ligger i å sikre at regelverk og mål som er fastsatt på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet, blir fulgt opp i kommunene.

Komiteen merker seg at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) fortsetter som fag- og tilsynsmyndighet innen områdene brann- og elsikkerhet, og fortsatt skal ha ansvaret for kontroll med håndtering av farlige stoffer, landtransport av farlig gods samt forbrukersikkerhet.

Komiteen viser til at det ved etableringen av DSB i 2003 ble opprettet en felles myndighetslinje fra sentralt til lokalt nivå innen brann, redning og generell beredskap. Videre ble DSB også utover eget sektoransvar tillagt en samordningsrolle for å sikre en helhetlig og koordinert tilnærming til samfunnssikkerhet og beredskap.

Komiteen konstaterer med tilfredshet at antallet bygningsbranner som har krevd utrykning av brannvesenet, over en lengre periode har vist en nedgående trend. Dette gjelder både boliger og andre typer bygninger. I løpet av de siste ti årene er nedgangen over 20 pst. Samtidig har det i gjennomsnitt omkommet 68 mennesker i brann hvert år de siste fem årene. Komiteen er derfor bekymret for antall omkomne i brann i årene 2007 og 2008 med henholdsvis 74 og 83. Dette er de høyeste dødstall på nesten 30 år. Ikke siden 1979, da 91 personer omkom, er det tapt flere liv i brann. I 2009 omkom 63 personer i brann i Norge.

Komiteen viser til at åtte av ti som har omkommet i brann de siste ti årene, har omkommet i boliger. Komiteen registrerer at risikoen for å omkomme i brann er langt større i boliger uten røykvarsler enn i boliger med røykvarsler. Komiteen vil bemerke at røykvarslere tilsluttet strømmettet gir økt trygghet. For hørselshemmede vil røykvarslere med lyd gi falsk trygghet. Komiteen vil derfor anbefale at huseiere i slike tilfeller vurderer varslingsanlegg med alternativ varsling. Komiteen har merket seg at en viktig kilde til brann er tørrkoking på komfyr. Komiteen mener det er viktig at arbeidet med å finne løsninger for å hindre at dette skjer, blir intensivert.

Komiteen merker seg også at feil på og feil bruk av elektrisk utstyr i sum er den største brannårsaken, og forårsaker rundt 35 pst. av alle bygningsbranner. Røyking, åpen flamme og lignende, er årsak til drøyt 20 pst. av brannene, mens rundt 10 pst. er

påsatt. I de resterende tilfeller finner man ikke årsaken.

Komiteen er bekymret over at det i flere av landets byer har gått tapt uerstattelige kulturhistoriske bygninger ved brann de senere årene. I 2003 gikk én fredet bygning tapt i Oslo. I Bergen var det i 2008 to branner i fredede bygninger. Til tross for dette er de samlede materielle tapene som følge av brann relativt stabile, og de årlige samlede utbetalinger ligger ifølge Finansnæringsens Hovedorganisasjon på over 4,7 mrd. kroner.

Komiteen ser at forbudet mot å selge raketter med styrepinne til privat bruk, som ble innført fra og med nyttårsfeiringen 2008/2009, har hatt en positiv effekt på skadetallene. Registrerte personskader er redusert fra 155 etter nyttårsaftenen 2007/2008, til 61 etter nyttårsfeiringen i 2008/2009.

Komiteen ser det som en betydelig styrke at alle landets kommuner har et brannvesen som på kort varsel er klar til innsats uansett tid på døgnet. I de større kommunene, og der det er inngått avtale om interkommunale brannvesen, er brannberedskapen godt rustet til å håndtere det store mangfoldet av utfordringer de blir stilt overfor, både av forebyggende og beredskapsmessig karakter. Komiteen er derimot betenkt over om de mange mindre brannvesen vil kunne takle den krevende oppgaven som møter dem innenfor det mangfold av tenkelige uønskede hendelser og ulykker redningstjenesten står overfor. Komiteen mener derfor at det bør utvikles et langt bredere interkommunalt samarbeid innen brann- og redningstjenesten for å øke tryggheten for innbyggerne og ikke minst for å utnytte utstyr og kompetanse på en bedre måte. Komiteen peker på viktigheten av kontinuerlig kompetansetilførsel for mannskapene og vil bemerke at brann- og redningsvesen bestående av deltidsmannskaper har ekstra behov for øvelser og opplæring. Kommunene har felles utfordringer når en ser på behovet for kompetanseutvikling, organisering og dimensjonering.

Komiteen støtter alle tiltak som kan redusere antall døde i brann ved at kommunale brannvernsmyndigheter får en generell plikt til å registrere eldre leilighetsbygg, hvor brannfaren er stor. Komiteen støtter også at det blir etablert en prosess for å gjennomgå boligeieres forståelse og ivaretagelse av ansvaret for brann sikkerheten i egen bolig, samt vurdere om dagens brannvernkrav knyttet til boliger og de ordningene vi har for informasjon, tilsyn og kontroll, er hensiktsmessige. Komiteen vil spesielt bemerke den plikt enhver eier av bygning har etter brann- og eksplosjonsvernloven og etter plan- og bygningsloven til å bygge, utstyre, vedlikeholde og dokumentere sin eiendom. Ved hver eiendomsoverdragelse bør det gjennomføres en fullstendig kontroll og tilsynsrunde på det elektriske anlegget.

Komiteen har merket seg at tilsynsmyndighetene ved stikkprøvekontroller av nye bygg av og til finner store mangler. Dette kan tyde på at egenkontrollene etter dagens byggesakslovgivning ikke fungerer godt nok. Komiteen ber derfor om at det blir etablert en fullverdig kontroll av alle typer bygg og et godt samspill mellom utbygger, bygningsmyndighet og brannvesen.

Komiteen er også enig i at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap skal utarbeide en nasjonal strategi for informasjon og holdningsskapende arbeid på brannområdet.

Likeså støtter komiteen at det nedsettes et utvalg som skal gjennomgå og vurdere brannsikkerheten for særskilte risikogrupper som bor i ordinære boliger og omsorgsboliger. Komiteen er tilfreds med forslaget om at det nedsettes en arbeidsgruppe fra Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet for å kartlegge ansvarsforhold og håndtering av nedgravde eksplosiver. Komiteen er tilfreds med at kravet om politiattest allerede er innført for ansatte som håndterer eksplosjonsfarlige stoffer, jf. Ot.prp. nr. 65 (2008–2009), Innst. O. nr. 99 (2008–2009) og Besl. O. nr. 118 (2008–2009).

Komiteen vil minne om at det i det nasjonale veinettet finnes flere hundre tunneler, mange av disse tunnelene er rasutsatt, og at det i de senere år er registrert flere alvorlige ulykker i mange av disse tunnelene. Komiteen registrerer imidlertid at sikkerhetsnivået i eldre tunneler er i ferd med å oppgraderes og på sikt skal oppfylle de samme kravene som gjelder for nye tunneler.

Komiteen ser målet om å unngå tap av uerstattelige kulturhistoriske verdier som en stor utfordring, derfor må brannsikring av slike kulturhistoriske verdier ha prioritet foran materielle verdier generelt. Komiteen er enig i at det blir foretatt en gjennomgåelse av brann- og eksplosjonsvernloven og kulturminneloven for å vurdere om dagens lovverk er hensiktsmessig for å ivareta brannsikkerheten i kulturhistoriske objekter, herunder også arkiver og dokumenter, på en hensiktsmessig måte.

Komiteen mener at kirkebyggene er blant våre viktigste kulturhistoriske bygg. Derfor bør det vurderes om dagens lovverk, kulturminneloven og brann- og eksplosjonsvernloven er gode nok til å ivareta brannsikkerheten ved disse byggene.

Komiteen vil påpeke at ansvaret for å beskytte og vedlikeholde kritisk infrastruktur må ligge hos eier eller operatør av infrastrukturen under kontroll av lokal brannmyndighet og DSB.

Komiteen er godt fornøyd med at Justisdepartementet i 2009 opprettet et eget spesialutvalg for samfunnssikkerhet som skal bidra til et styrket helhetlig forebyggende arbeid. Komiteen ser behovet

for en styrket beredskap og håndteringsevne ved store uønskede hendelser i et stadig mer teknologisk samfunn. Komiteen mener at fremtidens brannvesen må gjennomgå både for å se på en mest mulig effektiv organisering og dimensjonering og å sikre at lovpålagte oppgaver blir tilfredsstillende utført. Brannvesenet er tillagt en viktig rolle i kommunens helhetlige beredskapsarbeid.

Komiteen ser at større og sammensatte hendelser krever en tverrfaglig innsats fra alle deler av redningsvesen og nødetater. Det betyr at det må tilrettelegges for kommunikasjon og felles samhandling. Tverrfaglig innsats krever tverrfaglig trening. Komiteen mener det er helt avgjørende at det legges til rette for felles trening/øvelser for innsatsstyrkene også regionalt. Flere større brannkorps besitter kompetanse og ressurser som kan bidra til kompetanseheving av andre korps. Dette gjelder særlig for deltidskorps. Komiteen peker på behovet for egnede arealer og lokaliteter til felles trening for nødetatene og andre deler av redningsvesenet, og viser til at bruken av Espeland leir i den forbindelse vil bli vurdert av utvalget som skal gjennomgå det samlede utdanningsbehovet i brannvesenet. Dette vil også være en god mulighet for å trekke veksler på dem som ikke lenger kan være i operativ tjeneste, men som gjennom sitt arbeid kan fungere som gode og formålstjenlige lærekrefter. Dette gjør brann- og redningstjenesten i stand til å fungere som en inkluderende arbeidsplass samtidig som man øker kompetansen blant mannskapene.

Komiteen sier seg fornøyd med at regjeringen vil nedsette et utvalg som skal utrede det samlede utdanningsbehovet i brannvesenet.

Komiteen ser fram til at det nye nødnettet blir innført og at de forskjellige enheter som er involvert når kritiske situasjoner oppstår, kan kommunisere på et godt avskjermet nett.

Komiteen viser også til at regjeringen vil at Sivilforsvaret skal styrkes gjennom å samle opplæringsvirksomheten på Starum. Dette er komiteen enig i.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er positiv til alternativ bruk av Vagle leir i Rogaland etter at Sivilforsvarets kompetansesenter i Rogaland er vedtatt samlokalisert med den øvrige skolevirksomheten på Starum. Flertallet er kjent med fylkeskommunens interesse for videre bruk av Vagle leir i Rogaland med tanke på å utrede et samfunnssikkerhetssenter. Flertallet mener det er positivt at fylkeskommunen ønsker å videreutvikle samfunnssikkerhetsarbeidet i regionen.

Komiteen viser også til at det må arbeides videre med å utvikle Sivilforsvaret som forsterkningsressurs, og at det også blir vurdert et system for enhetlig innsatsledelse for brannvesen og sivilforvar.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at som ledd i samordningen av statlig tilsyn med kommunene vil Justisdepartementet vurdere den mest hensiktsmessige måten å overføre tilsynet med kommunenes plikter i tilknytning til brannvesenet fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap til fylkesmannen. Det er dette flertallet enig i.

Komiteen har også merket seg at det legges opp til å vurdere endringer i regelverket med hensyn til boligalarmanlegg og brannvesenets rolle.

Komiteen har merket seg at Justisdepartementet allerede har iverksatt utvidelse av ordningen med redningsinnsats til sjøs (RITS).

Komiteen er enig i at avdekking av brannårsak og eventuelt påvisning av ildspåsettelse er viktig, både for brannsikkerheten generelt og for å forebygge straffbare forhold.

Komiteen er positiv til at regjeringen vil komme tilbake med forslag om konkretisering og iverksetting av mulige endringer og tiltak som omtales i denne meldingen, i forbindelse med de årlige budsjettforslagene.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet er opptatt av at brannvern-utdanningen blir prioritert fremover. Disse medlemmer viser til at verken øvingsfasiliteter eller øvingsmateriell ved Norges eneste utdanningsinstitusjon, Norges brannskole, er tilpasset dagens samfunnsforhold og de utfordringer brannforebyggende personell og operative brannredningsmannskaper står overfor hver dag. Disse medlemmer mener derfor at det bør settes av 16 mill. kroner for å vedlikeholde eksisterende øvingsfelt slik at utdanningen kan opprettholdes på en kvalitetsmessig og sikker måte. Etter disse medlemmers oppfatning er det også svært viktig at det bevilges 7 mill. kroner hvert år til nødvendig utskifting og oppgradering av materiell og utstyr. Standarden på materiell og utstyr ved skolen er i en slik forfatning at utdanningen i nær framtid ikke vil kunne opprettholdes i henhold til vedtatte forskriftskrav.

Disse medlemmer ser videre behovet for å etablere nye overnattingsfasiliteter i tilknytning til Norges brannskole i Tjeldsund, da det til tider er mangel på overnattingskapasitet, samt at dagens fasiliteter ikke holder en akseptabel standard. Disse

medlemmer er kjent med at private aktører står klar til å oppføre hotell. Dersom økonomi er problemet, vil det etter disse medlemmers syn være en effektiv løsning å la private oppføre hotell med avtale om utleie i tilknytning til utdanningen. Disse medlemmer vil presisere at det ikke er snakk om normal hotellstandard, men tilfredsstillende boforhold som bør kunne forventes etter dagens standard.

Disse medlemmer ser også behovet for å etablere ny infrastruktur ved Norges brannskole i Tjeldsund. Skolen har i dag en underkapasitet på undervisningsfasiliteter, garasjer og garderober. Disse forholdene legger i dag begrensninger på utdanningen av brann- og redningsmannskaper i Norge. Mye dyrt materiell lagres i dag utendørs, og materiellet påføres mye unødvendig slitasje. Disse medlemmer registrerer at antall elever må begrenses som en følge av for liten plass, samt at HMS-forhold i tilknytning til garderobefasilitetene ikke er tilfredsstillende.

Videre mener disse medlemmer det er behov for økte økonomiske ressurser for å ivareta utdanningstilbudet for deltids brannmannskaper. Det er ca. 5 000 deltids brannmannskaper som venter på å få denne forskriftsmessige utdanningen innen fristen i 2012. Dette utgjør ca. 300 kurs. Norges brannskole har en kapasitet til å gjennomføre inntil 20 deltidskurs i året med dagens bemanning. Innenfor Norges brannskoles rammer er det kun rom for å gjennomføre 6 kurs i 2010. Hvert kurs har en kostnad på 200 000 kroner.

Disse medlemmer registrerer også at Norges brannskole har stor underdekning når det gjelder videreutdanning av mannskaper på beredskapstrinn 1, 2 og 3. Dette er etter disse medlemmers mening en situasjon som på sikt ikke er akseptabel.

Disse medlemmer er opptatt av et effektivt brannverntilsyn. Slik det er i dag, kan tilsynsmyndighetene påpeke feil under boligtilsyn, men kan ikke pålegge utbedringer. Etter disse medlemmers syn er dette uheldig og kan føre til alvorlige ulykker.

Disse medlemmer er av den oppfatning at tilsynsmyndighetene må få fullmakt til å pålegge utbedringer der de kommer over feil. Samtidig må det innføres et sanksjonssystem, slik at påleggene blir reelle.

Disse medlemmer mener også at kravene til innvendig inspeksjon av piper må skjerpes, og det må stilles krav om at det med jevne mellomrom må foretas videoinspeksjon eller liknende.

Disse medlemmer er sterke motstandere av å overføre myndighet fra DSB til fylkesmennene. Disse medlemmer viser til at DSB er et kompetanseorgan og at overføring av myndigheten fra organet vil forvitte den kunnskap som finnes der. Etter disse medlemmers oppfatning bør ikke fylkes-

mannen ha ansvar for oppfølging av brannvern og brannberedskap, og man oppfordrer således justisministeren til å legge bort en slik plan.

Disse medlemmer viser til utredningen som er gjort knyttet til brannetatens bistand til politiet i brannetterforskning. Disse medlemmer ser at denne bistanden er positiv og er svært opptatt av at man innfører dette som en permanent og landsomfattende ordning. I denne sammenhengen vil disse medlemmer påpeke uklarhet knyttet til økonomisk kompensasjon ved slikt bidrag. Det vil være uheldig hvis en ellers god ordning skulle ødelegges av økonomiske forhold. Disse medlemmer mener at selvkostprinsippet skal legges til grunn.

Disse medlemmer viser til utviklingen med at mange husstander har installert alarmanlegg tilknyttet en alarmsentral. Dette er positivt og et steg i riktig retning med tanke på brannsikkerhet. På den annen side vil disse medlemmer påpeke problemstillingen knyttet til unødige utrykninger etter alarm fra slike anlegg. I dag er det ikke klart hvem som skal betale for slike utrykninger, og dette mener disse medlemmer at regjeringen må finne en løsning på.

Disse medlemmer mener det er viktig at 110-sentralene til enhver tid innehar fagkompetanse til å kunne bistå det kommunale brannvesen i faglige vurderinger under brann- og redningsoppdrag.

Disse medlemmer ser stor nytte av å beholde mer enn ett kompetansesenter i Sivilforsvaret. Disse medlemmer ønsker derfor å opprettholde Vagle leir i Sandnes, samtidig som man bygger opp kompetansen på Starum.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde og videreutvikle dagens kompetansesenter på Starum og opprettholde Vagle leir i Sandnes.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til de enstemmige komitémerknadene som uttrykker støtte til den innfallsvinkelen regjeringen har lagt til grunn i den fremlagte stortingsmeldingen, men disse medlemmer vil understreke enkelte forhold som bør problematiseres ytterligere i arbeidet med å realisere de mange gode intensjonene i meldingen. Disse medlemmer viser til at Brannfaglig fellesorganisasjon representerer viktige deler av de «private aktørene» man ønsker å bedre samspillet med fra det offentlige side. Disse medlemmer anmoder regjeringen om å inkludere denne bredt sammensatte organisasjonen i sitt videre arbeid med å implementere meldingens intensjoner i det prak-

tiske brannforebyggende og brannbekjempende arbeid. Disse medlemmer har spesielt merket seg organisasjonens påpekning av at tilsynsutøvelsen i regi av de kommunale brannkorps ikke fungerer optimalt, og ikke minst påpekningen av manglende sanksjonering av brudd på brann- og eksplosjonsvernloven. I denne sammenheng viser disse medlemmer til det skriftlige spørsmålet fra representanten Dahl i Dokument 15:439 (2009–2010), hvor det redegjøres for at det ikke finnes rutiner for å registrere omfanget av hvor ofte det har vært nødvendig å ta i bruk sanksjonsmidler i etterkant av tilsyn og eventuelt hvilke sanksjoner som er brukt. Disse medlemmer registrerer at det per i dag ikke finnes noen samlet oversikt over hvor mange sanksjoner, herunder ulike pålegg, bøter, stenging eller andre strafferettslige sanksjoner som ble ilagt i 2008 og 2009 som følge av mangler ved brannsikkerheten. Disse medlemmer forutsetter at man for fremtiden utvikler en slik oversikt og at man i det videre arbeid vurderer å innføre strengere regler og håndheving av brudd på brann- og eksplosjonsvernloven. Disse medlemmer er positive til at det utvikles incentiver til at flere kommuner inngår interkommunalt samarbeid, men understreker at kommunesammenslåing også må sees i lys av at det vil gi større og bedre kompetansemiljøer rundt om i kommunene. Kommunesammenslåing må derfor vurderes som et ledd i økt forebygging av branner, og som ledd i et bedre tilsynsarbeid rettet mot brannsikkerhet.

Disse medlemmer ber regjeringen videre merke seg de innspillene som har fremkommet angående behovet for å se nærmere på de spesielle utfordringene som knytter seg til for eksempel utenlandske arbeidstakere og asylsøkere, med sikte på å komme i en tettere dialog med disse. Slik kan tragedier av typen vi har sett for eksempel i Urtegata og i Drammen, forebygges bedre. Disse medlemmer ber videre regjeringen vurdere hvorvidt finansieringsordningene av for eksempel boligsprinkellanlegg eller mobilt automatisk slokkesystem til personer som er pleietrengende eller har behov for assistanse ved rømning, er adekvate. Disse medlemmer ber også regjeringen bidra til å klargjøre nærmere forholdet mellom brannvesen og ved avtaler om hvordan varsel om utløst røykvarsler hos selskapenes kunder skal håndteres av brannvesenet.

Disse medlemmer har avslutningsvis merket seg at Sivilforsvarets beredskaps- og kompetansesenter, Rogaland sivilforsvarsdistrikt – Vagleleiren i Sandnes, foreslås nedlagt av regjeringen. I denne sammenheng viser disse medlemmer til at et klart flertall av høringsinstanser og miljøer som innehar betydelig kompetanse innenfor sivilforsvar, samfunnssikkerhet og beredskap, både tidligere og nå har stilt seg negative til forslaget om samlokalisering av

Sivilforsvarets kompetansesentra. Disse medlemmer viser til at den gjennomgående begrunnelsen for denne motstanden fortsatt er at man savner konsekvensutredning og at det legges til grunn urealistiske økonomiske gevinster ved en eventuell samlokalisering. Blant annet i St.meld. nr. 22 (2007–2008) ble det skissert en stor omorganisering av Sivilforsvarets operative styrkestruktur som vil kunne kreve spesialisert kompetanse som Sivilforsvaret ikke har i dag. Når det legges opp til at Sivilforsvaret skal kunne bistå samfunnet i forbindelse med hendelser som ekstremvær, ulykker, terror og store skogbranner, anser disse medlemmer at behovet for kompetanseutvikling i Sivilforsvaret neppe blir mindre i tiden som kommer. Disse medlemmer viser til at Høyre tidligere har forutsatt at det gjennomføres en ny og helhetlig konsekvens- og kostnadsanalyse basert på disse og andre relevante faktorer, som næringslivets og nød- og redningsetatens behov for kompetanseutvikling, opplæring og øvelser innen samhandling og samvirke, og

at regjeringen melder tilbake til Stortinget om dette på egnert vis.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Stortinget ber regjeringen opprettholde og videreutvikle dagens kompetansesenter på Starum og opprettholde Vagle leir i Sandnes.

Komiteens tilråding

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

St.meld. nr. 35 (2008–2009) – om forebygging og brannvesenets redningsoppgaver – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 16. februar 2010

Per Sandberg

leder

Thor Lillehovde

ordfører